

ТЕМА 3.

МІЖНАРОДНІ ІНВЕСТИЦІЇ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Мета: формування уявлення про міжнародні інвестиції, їх форми, переваги та ризики, механізми управління міжнародними капіталовкладеннями, а також ознайомлення з практичними аспектами роботи інвесторів на глобальному ринку.

Основні поняття: міжнародні інвестиції, прямі іноземні інвестиції, портфельні інвестиції, міжнародні кредити, валютний та політичний ризик, глобальні фінансові ринки, транснаціональні корпорації, диверсифікація міжнародного портфеля, міжнародні інвестиційні договори, регулювання іноземних інвестицій.

План

1. Поняття міжнародних інвестицій.
2. Форми міжнародного інвестування.
3. Прямі іноземні інвестиції.
4. Портфельні інвестиції.
5. Міжнародні кредити.
6. Ризики міжнародного інвестування.

1. Поняття міжнародних інвестицій

Міжнародні інвестиції є невід'ємною складовою сучасної глобальної економіки і визначаються як переміщення капіталу між країнами з метою отримання прибутку, забезпечення стратегічних позицій або диверсифікації фінансових ризиків. Вони відображають прагнення інвестора не обмежуватися внутрішнім ринком, а активно використовувати глобальні можливості для розвитку бізнесу та збільшення доходу. Міжнародні інвестиції охоплюють широкий спектр економічних дій: від придбання акцій і облігацій іноземних компаній до створення дочірніх підприємств та фінансування великих інфраструктурних проектів у інших країнах.

Роль міжнародних інвестицій у світовій економіці важко переоцінити. Вони сприяють технологічному обміну, створюють нові робочі місця, стимулюють економічне зростання та підвищують конкурентоспроможність національних економік. Наприклад, країни, що активно залучають прямі іноземні інвестиції, часто демонструють вищі темпи розвитку промисловості та інновацій. Суб'єктами міжнародних інвестицій виступають транснаціональні корпорації (ТНК), банки, інвестиційні фонди, уряди та міжнародні фінансові організації, такі як Міжнародний валютний фонд або Світовий банк.

Глобалізація посилює значення міжнародних інвестицій, оскільки відкриття ринків та зниження бар'єрів для руху капіталу дозволяють компаніям ефективніше вкладати ресурси. При цьому інвестори стикаються із складним поєднанням економічних, політичних і соціальних факторів, що робить процес інвестування водночас вигідним і ризиковим.

2. Форми міжнародного інвестування

Міжнародне інвестування здійснюється у різних формах, які відрізняються за рівнем контролю, терміном вкладень, ризиками та прибутковістю. Основні форми можна поділити на три великі групи:

1. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ), що передбачають активне управління підприємством.

2. Портфельні інвестиції, які включають фінансові активи без прямого контролю.

3. Міжнародні кредити та позики для фінансування проектів.

Прямі інвестиції дають інвестору можливість безпосередньо впливати на діяльність підприємства, тоді як портфельні – здебільшого орієнтовані на отримання доходу від фінансових інструментів. Міжнародні кредити, у свою чергу, використовуються для підтримки розвитку економіки держави чи реалізації масштабних проектів. Вибір форми інвестування залежить від стратегічних цілей компанії, її ресурсних можливостей, рівня ризику та макроекономічної ситуації в країні-реципієнті.

3. Прямі іноземні інвестиції

Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) характеризуються високим рівнем контролю та тривалістю вкладень. Інвестор отримує можливість управляти підприємством, впливати на його стратегічні рішення та отримувати частину прибутку. Основні форми ПІІ включають:

- створення дочірніх компаній за кордоном;
- злиття та поглинання існуючих підприємств;
- стратегічні альянси та спільні підприємства;
- розширення існуючих виробничих потужностей на іноземних ринках.

Переваги ПІІ полягають у довгостроковій стабільності доходу, доступі до нових технологій та ринків збуту, а також можливості оптимізації виробничих витрат за рахунок глобальної інтеграції ресурсів. Недоліки включають високий рівень капітальних витрат, значні політичні та економічні ризики, а також потребу у глибокому аналізі ринку та законодавства країни-реципієнта.

Прямі інвестиції відіграють важливу роль у розвитку країн, що приймають інвестора. Вони стимулюють інфраструктурні проекти, створюють нові робочі місця та сприяють розвитку високотехнологічних секторів економіки. Наприклад, багато країн Південно-Східної Азії активно залучають ПІІ для розвитку електронної та автомобільної промисловості.

4. Портфельні інвестиції

Портфельні інвестиції є однією з ключових форм міжнародного інвестування, які дозволяють інвестору брати участь у світовому фінансовому ринку без необхідності прямого управління підприємством. Вони передбачають придбання цінних паперів, таких як акції, облігації,

деривативи, фондові сертифікати або інші фінансові інструменти іноземних компаній. Головною метою таких інвестицій є отримання доходу від капіталовкладень, який може проявлятися у вигляді дивідендів, процентів або приросту ринкової вартості активів.

Портфельні інвестиції відзначаються високою ліквідністю, що дозволяє інвестору швидко виводити кошти при зміні ринкових умов або економічній нестабільності. Вони дають можливість інвесторам диверсифікувати ризики, вкладаючи кошти у різні країни, сектори економіки та типи активів. Наприклад, інвестор може одночасно купувати акції американських технологічних компаній та європейських промислових підприємств.

Переваги портфельних інвестицій включають відносно низький рівень управлінських витрат, можливість формувати стабільний дохід, швидко реагувати на зміни ринку та інвестувати в різні економічні цикли. Водночас вони чутливі до коливань фондових ринків, фінансових криз, змін валютних курсів та макроекономічних факторів. Наприклад, падіння фондового ринку в одній країні може спричинити тимчасові збитки для портфеля, навіть якщо інші активи залишаються стабільними.

Інституційні інвестори, такі як пенсійні фонди, страхові компанії та інвестиційні фонди, широко застосовують портфельні інвестиції для оптимізації фінансового портфеля та стабілізації доходу. Вони також використовують різні фінансові інструменти для хеджування ризиків, наприклад, опціони та ф'ючерси. Сучасні тенденції включають активне управління портфелем за допомогою алгоритмічної торгівлі, використання ETF та індексних фондів для диверсифікації та доступу до глобальних ринків.

Портфельні інвестиції дозволяють дрібним інвесторам брати участь у міжнародному ринку через інвестиційні фонди або брокерські платформи. Вони сприяють розвитку фінансових ринків та економічній стабільності країн-реципієнтів, оскільки збільшують попит на цінні папери та капітал. Також важливо зазначити, що портфельні інвестиції можуть бути коротко- та середньостроковими, що дозволяє інвестору адаптувати стратегію до своїх фінансових цілей.

У сучасних умовах високої волатильності ринку портфельні інвестиції стають ефективним інструментом для досягнення фінансової незалежності та збільшення капіталу. Вони дозволяють компаніям і державам залучати зовнішні ресурси без передачі контролю над бізнесом. З точки зору макроекономіки, портфельні інвестиції стимулюють розвиток фондових ринків, підвищують ліквідність активів та сприяють стабілізації валютних курсів через приплив капіталу.

Успішні приклади портфельних інвестицій включають інвестування в міжнародні індексні фонди S&P 500 або FTSE 100, які дають доступ до великих компаній світу та знижують ризики через широку диверсифікацію. Важливо, що портфельні інвестиції потребують регулярного аналізу фінансових показників компаній, економічної ситуації у країнах та прогнозів

ринкових тенденцій. Вони також дозволяють інвесторам брати участь у глобальному економічному зростанні та отримувати дохід у різних валютах.

Таким чином, портфельні інвестиції є гнучким, ліквідним і відносно безпечним інструментом міжнародного інвестування, який підходить для різних категорій інвесторів і є важливим механізмом глобалізації фінансових ринків.

5. Міжнародні кредити.

Міжнародні кредити та позики є однією з основних форм міжнародного інвестування, яка передбачає надання фінансових ресурсів державам або компаніям для розвитку економіки та реалізації великих проектів. Вони можуть надаватися міжнародними банками, спеціалізованими фінансовими організаціями, такими як Міжнародний валютний фонд або Світовий банк, а також через випуск боргових цінних паперів на світових ринках.

Міжнародні кредити поділяються на коротко-, середньо- та довгострокові залежно від умов погашення. Короткострокові кредити зазвичай використовуються для покриття оборотних витрат або фінансування сезонних проектів, середньострокові – для модернізації виробництва або розвитку інфраструктури, а довгострокові – для масштабних інфраструктурних проектів, таких як будівництво доріг, аеропортів або енергетичних об'єктів.

Переваги міжнародних кредитів включають можливість залучення значних фінансових ресурсів, розвиток інфраструктури та економіки, підвищення технологічного рівня підприємств, а також підтримку державних програм розвитку. Вони дозволяють країнам і компаніям реалізовувати проекти, які неможливо профінансувати з власних ресурсів.

До недоліків міжнародних кредитів належать валютний ризик, ризик неповернення, політична та економічна залежність від країни-кредитора, а також складність юридичного регулювання та умов погашення. Наприклад, нестабільна політична ситуація у країні-реципієнті може призвести до затримок у погашенні кредиту або навіть до його невиконання.

Для зниження ризиків країни використовують страхування кредитів, міжнародні гарантії, ретельний контроль фінансових потоків, а також погодження умов кредитування на рівні державних та міжнародних організацій. Ефективне управління міжнародними кредитами вимагає фінансового аналізу, прогнозування ризиків та постійного моніторингу економічної та політичної ситуації.

Міжнародні кредити стимулюють розвиток глобальної фінансової системи, дозволяють банкам і фінансовим організаціям диверсифікувати портфелі та отримувати доходи від надання позик. Вони також сприяють інтеграції світової економіки, оскільки кредити часто надаються за умов міжнародної співпраці і з участю кількох фінансових інституцій.

Приклади успішних міжнародних кредитів включають фінансування великих енергетичних або транспортних проектів у країнах, що

розвиваються, а також позики на розвиток соціальної та медичної інфраструктури. Використання таких кредитів дозволяє реалізувати проекти, що мають стратегічне значення для економіки держави, підвищуючи її конкурентоспроможність на глобальному ринку.

Міжнародні кредити є важливим механізмом залучення ресурсів у глобальній економіці, вони забезпечують стабільність фінансової системи та сприяють розвитку капіталу на міжнародному рівні. Ефективне управління цими кредитами забезпечує баланс між ризиком і доходністю, дозволяючи державам і компаніям реалізовувати стратегічні цілі та інтегруватися у світову економіку.

6. Ризики міжнародного інвестування

Міжнародні інвестиції супроводжуються численними ризиками, які визначають ефективність і безпеку вкладень. Основні види ризиків включають:

- **валютний ризик**, що виникає через коливання обмінного курсу;
- **політичний ризик**, пов'язаний із змінами урядової політики, націоналізацією чи обмеженням діяльності іноземних компаній;
- **економічний ризик**, що включає інфляцію, економічний спад, зміни попиту та пропозиції;
- **ризик неповернення інвестицій**, коли підприємство або держава не може виконати фінансові зобов'язання;
- **ризик ліквідності**, який пов'язаний із неможливістю швидко продати активи без значних втрат.

Для зменшення ризиків інвестори застосовують диверсифікацію активів, страхування, хеджування валютних операцій, ретельний аналіз макроекономічних показників та політичної стабільності країни-реципієнта. Досвід показує, що успішні міжнародні інвестиції базуються на комплексному підході, який поєднує стратегічне планування, фінансовий аналіз та постійний контроль ринкових умов.